Bureau Schmidt
ingenieurs en adviseurs

Communicatieplan Klimaatlandschap Waadhoeke

Opdrachtgever: Gemeente Waadhoeke

Project:	Klimaatlandschap Waadhoeke
Projectnummer:	BS2024-152
Rapportnummer:	001
Datum:	28-02-2025
Versie:	D06

Colofon

Opdrachtgever:
Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8801 Franeker

Projectgegevens:
Project: Klimaatlandschap Waadhoeke
Projectnummer: BS2024-152

Rapport gegevens:

Rapport:	Communicatieplan Klimaatlandschap Waadhoeke
Opsteller:	N. Lakhi, E. Visser & I. Los
Versie:	Definitief
Datum:	28-2-2025
Gecontroleerd:	N. Lakhi Baas Communicatie
Paraaf:	

Bureau Schmidt
info@BureauSchmidt.nl
www.BureauSchmidt.nl
KvK nr : 68445326

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bureau Schmidt

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Context en doel van het communicatieplan 4
1.2 Kernboodschap 5

2 Stakeholdersanalyse 5
2.1 Categoriseren van stakeholders 10

3 Communicatie, participatie en interactie 12
3.1 Theoretisch kader van een transparant participatieproces 12
3.2 Participatievraagstuk Klimaatlandschap 13
3.2.1 Doel 13
3.2.2 Onderwerp 14
3.2.3 Afzender 14
3.2.4 Publiek 16
3.2.5 Gespreksvormen 17
3.3 Participatiematrix Klimaatlandschap 20

4 Weerstand, bezwaren analyse en communicatietechnieken voor bezwaren 24
4.1 Factoren van weerstand 24
4.2 Bezwarenanalyse en communicatietechnieken voor bezwaren 24
4.3 Participatie- en communicatietechnieken bij bezwaren 24
4.4 Communicatie naar de specifieke projectbezwaren 26

5 Tijdspad en fasering van communicatie 28

6 Vervolg op dit communicatieplan 29

1 Inleiding

De gemeente Waadhoeke wil een klimaatlandschap ontwikkelen waarin hernieuwbare energie wordt gecombineerd met het behoud en de versterking van biodiversiteit. Dit klimaatlandschap biedt ruimte voor de opwek van zonne- en windenergie, biodiversiteit, lokale natuurwaarden, natuurlijke waterberging, pluktuinen, recreatie, toerisme en educatie. Het doel is om bij te dragen aan de duurzaamheidsambities van zowel de gemeente Waadhoeke als het landelijke Klimaatakkoord. Om dit te realiseren, is een zorgvuldig gebiedsontwikkelingsproces noodzakelijk.

1.1 Context en doel van het communicatieplan

De gemeenteraad van Waadhoeke heeft groen licht gegeven voor de volgende stap in de ontwikkeling van een klimaatlandschap. Dit betreft de concretiseringsfase met betrekking tot het gebiedsontwikkelingsproces. Deze fase is intensief en complex omdat het verschillende ontwikkelingen en thema's omvat die invloed hebben op de ruimte, het landschap en daarmee de leefomgeving van bewoners. We richten ons op de uitwerking van de volgende aspecten: programma (wat willen we precies gaan ontwikkelen?), financiering (hoe gaan we dat betalen?) en exploitatie (wat zijn de inkomsten, wat zijn we kwijt aan afdrachten/pacht/etc. en hoe kunnen inwoners bijvoorbeeld profiteren van de opbrengsten?). Communicatie en participatie spelen hierin een cruciale rol. Dit vraagt om een solide communicatiestrategie die gericht is op samenwerking, betrokkenheid, bewustwording, draagvlak en kennisdeling. Zoals in het Participatiebeleid Omgevingswet van gemeente Waadhoeke (bijlage 3) benoemd, heeft de strategie als doel om te komen tot een kwalitatief beter besluit, meer draagvlak en een korte doorlooptijd door minder bezwaar & beroep. De uitwerking van deze aspecten wordt toegelicht in dit communicatieplan.

In de concretiseringsfase wordt de communicatie geïntensiveerd, en is nauwe samenwerking nodig met lokale energiecoöperaties, de provincie Fryslân, de gemeenten Harlingen en Leeuwarden, grondeigenaren, inwoners, dorpsbelangen en natuurorganisaties. Het communicatie-/ participatieproces verloopt in stappen. Allereerst wordt de focus gelegd op gesprekken met de grondeigenaren en energiecoöperaties binnen en rondom het gebied van het klimaatlandschap. Daarna worden dorpsbelangen en inwoners actief betrokken in het participatieproces.

Dit communicatieplan zorgt voor effectieve communicatie en vergoot de kans op een succesvolle uitkomst van het project. Alle stakeholders brengen we duidelijk in kaart en we doorlopen een helder en transparant participatieproces. De rollen lopen uiteen van het informeren over de plannen tot het meebeslissen over de inrichting van het Klimaatlandschap. Stakeholders worden in kaart gebracht en we zetten een transparant participatieproces uit dat stakeholders tijdig en duidelijk op de hoogte brengt van de doelstellingen, voortgang, risico's en impact van het project. Daarnaast wordt er ruimte

geboden voor inspraak en feedback, signaleren we eventuele weerstand vroegtijdig en vergroten we betrokkenheid. Participatie betekent niet altijd dat iedereen het eens is met een plan. Dit stelt ook het gemeentelijk participatiebeleid. Ondanks dat belangen ook na participatie nog steeds verschillend kunnen zijn, kan een participatieproces echter bijdragen aan meer begrip en een beter plan.

1.2 Kernboodschap

Het uitdragen van een heldere kernboodschap over de ontwikkeling van het Klimaatlandschap is een essentieel onderdeel van het participatieproces. De volgende kernboodschap wordt voorgesteld:

De gemeente Waadhoeke wil energieneutraal zijn in 2040. Alle energie die we dan gebruiken, wekken we duurzaam op. Dit doen we op 1 plek waar ook ruimte is voor onder andere recreatie, biodiversiteit, wateropslag en pluktuinen. Dit nieuwe landschap realiseren we in het gebied onder Sexbierum, in de buurt van het onderstation van Liander. Hiervoor hebben we grond nodig, bedrijven die willen investeren en inwoners die mee denken. Het Klimaatlandschap wordt een landschap waar iedereen iets aan heeft. De puzzel hoe daar te komen leggen we met elkaar.

De kernboodschap luidt:
Wij bouwen aan een nieuw landschap. Een landschap waar plek is voor de opwek van schone energie, naast onder andere recreatie, planten en dieren, water(berging) en mogelijkheden voor moes-of pluktuinen. De inwoners van Waadhoeke profiteren van de voordelen en opbrengsten van de schone energie, met minstens 50% lokaal eigendom. We betrekken de lokale gemeenschap bij de planvorming en bekijken met hen wat zij terug willen zien in het landschap.

2 Stakeholdersanalyse

Een stakeholdersanalyse is een essentiële stap in de ontwikkeling van het Klimaatlandschap. Hierbij worden de belangen, invloeden en betrokkenheid van verschillende belanghebbenden rondom een project in kaart gebracht. Door een grondige analyse van stakeholders kunnen potentiële risico's en weerstand worden geïdentificeerd. Het begrijpen van hun belangen, motivaties en zorgen stelt ons in staat gerichte strategieën te ontwikkelen om hen effectief te betrekken. Dit bevordert waardevolle samenwerkingen en creëert breed draagvlak.

Relevante stakeholders zijn alle personen, groepen en organisaties die direct of indirect invloed kunnen uitoefenen op het project of erdoor beïnvloed kunnen worden. Bij het bepalen van relevante stakeholders binnen dit project, is het essentieel om zowel interne als externe belanghebbenden in

overweging te nemen, aangezien elk van hen unieke belangen en verwachtingen een specifieke mate van invloed heeft.

Voor het Klimaatlandschap hebben wij de relevante stakeholders geanalyseerd. In tabel 1 staan deze stakeholders benoemd, wat hun relatie met (of in) het Klimaatlandschap is en welke rol we ze laten innemen binnen het Klimaatlandschap. In bijlage 1 is de gedetailleerdere versie van de stakeholderanalyse bijgevoegd.

Tabel 1: Stakeholderanalyse Klimaatlandschap Waadhoeke

Stakeholder	Rol	Invloed op project/Omschrijving belang
Overheidsinstanties en regelgevers		
Gemeente Waadhoeke	Besluitvormer	Voorspoedige en succesvolle ontwikkeling Klimaatlandschap. Aanjager gebiedsontwikkelingsfase. Bevordering duurzame & betaalbare energie. Lokale energieopwek waar iedereen van profiteert. Samenbrengen energiecoöperaties en benodigde partijen voor de ontwikkeling. Behouden revenuen. Behalen klimaatdoelen energieneutraal in 2040.
Provincie Fryslân	Besluitvormer & Stuurgroep & Grondeigenaar	Bereiken van provinciale klimaatdoelen & behouden biodiversiteit. Eigenaar grond gebied 4. Gaat in 2025 aan de slag met invulling omgevingsvisie. Waadhoeke moet in die omgevingsvisie als clusterlocatie komen te staan. Ruimte bieden in de energievisie. Moties aandragen om regelgeving v.w.b. Klimaatlandschap te veranderen/versoepelen. Ruimte bieden in de omgevingsverordening voor realisatie KL.
Wetterskip Fryslân	Kennisdeler, Grondeigenaar & Stuurgroep	Beschermen en optimaliseren van het watersysteem. Compenseren bodemdaling. Verzilting tegengaan. Grondeigenaar in gebied deel 2 en 3. Bepalen het beleid van Wetterskip Fryslân. Controleren aan het vastgestelde beleid.
Gemeente Harlingen	Afnemer & stuurgroep	Energie/ lokaal eigendom voor Wijnaldum (dorp ligt tegen gebied aan). Energie voor grootverbruikers in gemeente Harlingen. Medegebruiker van het onderstation.
Defensie	Gebruiker	Werken vanaf Vliegbasis Leeuwarden. Door vlieghoogte zijn er zones in de omgeving met wel/niet toegestane hoogtes. Richtlijnen, eisen en invloeden op Klimaatlandschap uitvragen.
De Staat	Belangenbehartiger	Bereiken van klimaatdoelen. Publiekelijk recht belang stuk grond deel 4 (eigenaar diepe ondergrond).
Energie-organisaties		
European Energy	Eigenaar windpark & Ontwikkelaar	Wil gebieden met energieopwek verzorgen en in bezit hebben (financieel gewin). Eigenaar Windpark de Bjirmen (12 Nordtank-500 windturbines). Betrekken bij ontwikkeling en uitvoering.
Vattenfall	Eigenaar & Ontwikkelaar	Wil gebieden met energieopwek verzorgen en in bezit hebben (financieel gewin). Eigenaar aansluiting huisje bij de Bjirmen en recht op stuk cable pooling hier. Betrekken bij ontwikkeling en uitvoering.
Overige energiemaatschappijen	Toeschouwer	Wil gebieden met energieopwek verzorgen en in bezit hebben. Zijn niet lokaal.
Akkerman Investgroup	Toeschouwer	Lokale projectontwikkelaar. Samenwerking in een consortium met grondeigenaren, waardoor ze een andere positie in het Klimaatlandschap krijgen dan toeschouwer.

Mannen van Staal	Toeschouwer	Lokaal bedrijf dat voor installatie zonnepanelen kan zorgen. Samenwerking in een consortium met grondeigenaren, waardoor ze een andere positie dan toeschouwer in het Klimaatlandschap krijgen.
Liander/Tennet	Coproduceerder	Netbeheerders ontwikkelen toekomstig energienet Situatie verzwaren (of extra) onderstation Herbaijum in kaart brengen.
Us Freon	Geïnteresseerde	Willen een EnergieGemeenschap worden. Energie door en voor lokale gemeenschap. Wil het Klimaatlandschap gaan ontwikkelen.
Stichting MAST / Coöperatie TOER	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Vaak in combinatie met Us Freon. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
De Bildtse Energiecoöperatie U.A	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Energiecoöperatie Nij Altoenae Energie e.o.	Samenwerkingspartner	Samengegaan met De Bildtse Energiecoöperatie U.A. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak
Fryske Flinter, Energiecoöperatie Oosterbierum e.o.	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Energiecoöperatie Spannum-Edens	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie.Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Dronryp Energiecoöperatie	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
MEK, Marsumer Enerzjy Kooperaasje	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Boksum Energiek	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Energiecoöperatie - Berltsum Wier	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Momenteel niet actief. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
Ekon, Energiecoöperatie Slappeterp e.o.	Samenwerkingspartner	Lokale energiecoöperatie. Momenteel niet actief. Financiële participatie in combinatie met het optimaliseren van draagvlak.
FSFE (Funs Skjinne Fryske Enerzjy)	Ondersteuner	Financieren projecten die zich richten op energiebesparing en/of op een duurzame energieproductie.
Inwoners		
Binnen 4 km (inner circle)		
Dorpsbelang Sexbierum-Pietersbierum	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Dorpsbelangen Wijnaldum	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Dorpsbelangen Dongjum Boer	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Dorpsbelangen Tzummarrum	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Dorpsbelangen Herbaijum	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Dorpsbelangen Oosterbierum-Klooster Lidlum	Belanghebbende	Vertegenwoordigen belangen inwoners.
Inwoners (geen grondeigenaren)	Belanghebbende	Vertegenwoordigen individuele meningen . Profiteren van het Klimaatlandschap (local for local). Investeren in het Klimaatlandschap.
Buiten 4 km		
Dorpsbelangen buiten 4 km straal	Belangstellende & Behartiger	Beperken overlast en vervuiling van de leefomgeving. Laat de dorpen meeprofiteren van het Klimaatlandschap.
Inwoners	Belangstellende	Vertegenwoordigen individuele meningen. Investeren in het Klimaatlandschap.
Grondeigenaren		
Grondeigenaar 1	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4, 2 en 1. Groenteteelt + verwerking, Akkerbouw en Veehouderij. Grond vruchtbaar houden. Samenwerking in een consortium. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond
Grondeigenaar 3	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 4	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 5	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 3. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.

Grondeigenaar 6	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 3. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 7	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4. Heeft alleen nog wat vee. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 8	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4 en 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 9	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 10	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4.Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 2	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 4. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Samenwerking in een consortium. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 11	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 12	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 13	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 14	Grondeigenaar & Landbouwgebruiker	Eigenaar grond gebied 2. Boer met landbouwgrond. Grond vruchtbaar houden. Ruimte en alternatief bieden betreft ondergrond.
Grondeigenaar 15	Grondeigenaar	Eigenaar grond gebied 4. Verpacht de grond aan Grondeigenaar 1.
DSG (Dirk Schoenmakers Groep)	Grondeigenaar & Ontwikkelaar	Eigenaar Kassencomplex (gebied boven gebied 1). Verhuurt tuinbouwkassen om zonne-energie op te wekken. Brabants bedrijf.
Pachters		
Frisia	Opstalrecht	Opstalrecht van een stuk grond binnen deel 2 (De Bjirmen). Zoutwinning. Loze leiding die gebruikt kan worden door gemeente.
Gasunie	Zakelijk recht grondeigenaar	Zakelijk recht overeenkomst met gemeente in deel 1.
BV Windpark de Bjirmen	Zakelijk recht grondeigenaar	Zakelijk recht overeenkomst met particuliere grondeigenaren en het Wetterskip in gebied 2. Gebied opnemen in het Klimaatlandschap. Indien acceptabel samenwerken in ontwikkeling (anders informeren).
Liander	Zakelijk recht	Zakelijk recht over grond gebied 1.
De Staat	Publiekelijk recht belang	Publiekelijk recht belang stuk grond uit gebied 4 (eigenaar diepe ondergrond).
Natuurorganisaties		
Vogelwacht Franeker	Behartiger	Bescherming van natuur en vogels, flora en fauna. Samenwerken aan ecologisch verantwoordelijke ontwikkeling. Projectlocatie (gebied 1) valt onder weidevogelkansgebied.
It Fryske Gea	Behartiger	Bescherming van natuur en vogels, flora en fauna. Samenwerken aan ecologisch verantwoordelijke ontwikkeling.
Staatsbosbeheer	Adviseur & Behartiger	Ecologisch verantwoord ontwikkelen, natuurbehoud & de natuur versterken.
Waddenvereniging FNF	Behartiger	Bescherming waddengebied.
Natuur & Milieufederatie Fryslân	Adviseur, Behartiger & Samenwerkingspartner	Werkt mee aan veel energietuinen. Samenwerken aan ecologisch verantwoordelijke ontwikkeling.
Bedrijven		
Grootverbruikers	Gebruiker & Samenwerkingspartner	Verbruiken veel energie en dus mogelijke afnemer Klimaatlandschap. Optimaliseren van het energiegebruik (duurzaamheidsvisie). Energieaansluiting met voldoende capaciteit hebben. Mogelijke co-financiers. Ook bedrijven uit de gemeente Harlingen vallen binnen deze stakeholdersgroep. Echter, grootverbruikers binnen gemeente Waadhoeke krijgen voorkeur om mee samen te werken.

		Welke bedrijven onder dit kopje Grootverbruikers horen is geïnventariseerd in een apart document.
Lokale ondernemers (MKB)	Ondersteuner	Bijdragen aan de economische ontwikkeling. Profiteren van het Klimaatlandschap (local for local). Mogelijke co-financiers.
Agrarische bedrijven (binnen plangebied)	Belanghebbende	Impact op landbouw minimaliseren.
Agrarische bedrijven (buiten plangebied)	Belangstellende	Impact op landbouw minimaliseren. Mogelijk ruilgrond.
Overig		
Commerciële Club Noord West Friesland	Behartiger	Bevorderen regionale en lokale samenwerkingen tussen overheden en ondernemers.
Mogelijke co-financiers	Belangstellende	Financieel bijdragen aan de projectontwikkeling.
Media & Pers	Communicatiekanaal	Openbaar maken en verspreiden van informatie op een verantwoorde manier. Actief benaderen.

2.1 Categoriseren van stakeholders

Naast het identificeren van stakeholders is het belangrijk om ook hun betrokkenheid en invloed inzichtelijk te maken. Stakeholders hebben vaak uiteenlopende belangen, die soms met elkaar kunnen conflicteren. Hoe groter de invloed van een stakeholder, des te belangrijker het is om deze actief te betrekken bij de besluitvorming en uitvoering. Het is daarom cruciaal om de verschillende typen stakeholders te onderscheiden, zodat kan worden bepaald in hoeverre samenwerking met hen nodig is. Stakeholders worden geclassificeerd op basis van hun mate van belang en invloed. Hierbij worden vier typen onderscheiden: de Beïnvloeder, het Sleutelfiguur, de Toeschouwer en de Geïnteresseerde. De kenmerken en rol van deze vier typen stakeholders worden hieronder nader toegelicht.

Beïnvloeder

De invloed van deze stakeholder is groot maar het belang voor de stakeholder is klein. De beïnvloeder is de minst voorspelbare stakeholder. Het is van belang de beïnvloeder mee te krijgen in de voorgenomen plannen omdat de invloed groot is. Hierbij is het noodzakelijk de beïnvloeder goed te informeren, te ondersteunen/begrijpen in de ambities en tevreden te houden.

Sleutelfiguur

Een sleutelfiguur is een stakeholder met groot belang en grote invloed op het project. Het betreft vaak een partij met veel macht in besluitvorming, afname of financiën. Het is belangrijk een sleutelfiguur te laten participeren in het proces en gedurende het project goed samen te werken. Hierbij is het noodzakelijk de exacte belangen voor ogen te hebben en deze zoveel mogelijk te integreren binnen de projectdoelen.

Toeschouwer

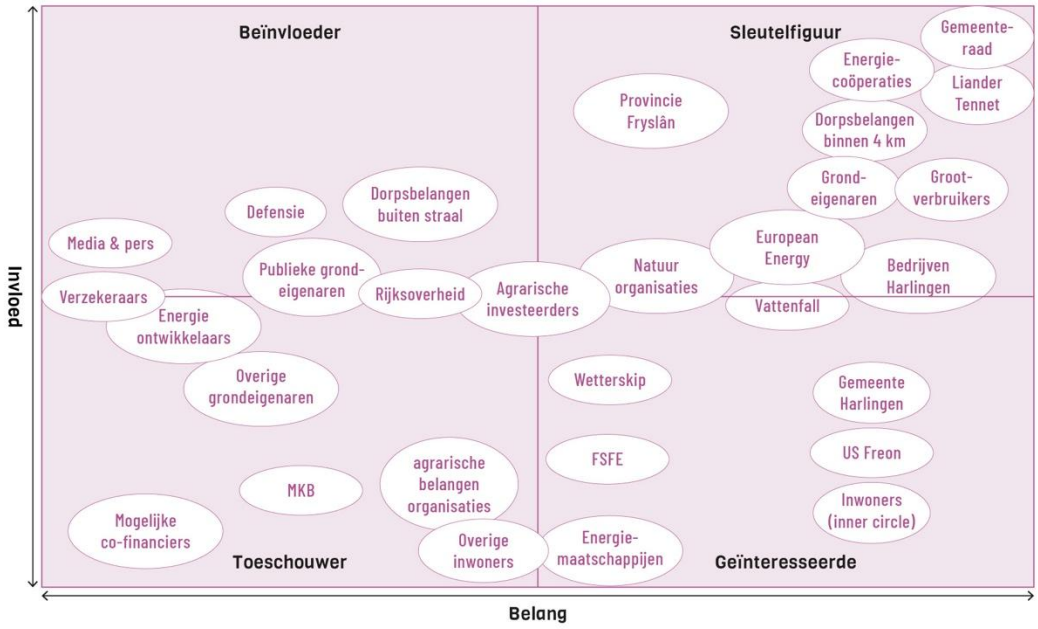
De toeschouwer is een stakeholder waarvan de invloed en het belang klein zijn. Deze stakeholder is een passieve stakeholder en heeft weinig intenties bij het project. De toeschouwer krijgt weinig aandacht, echter is het wel belangrijk de stakeholder betrokken te houden, omdat het type kan veranderen naar mate het proces van het project vordert.

Geïnteresseerde

De geïnteresseerde is een stakeholder met groot belang en kleine invloed. Het is belangrijk de stakeholder op juiste wijze te informeren en aan te horen gedurende het project, omdat de belangen groot zijn. Hoewel de invloed klein is, kan een geïnteresseerde met een andere mening toch de voortgang van het project tegenwerken. We luisteren daarom naar de belangen en waar het kan, nemen we deze mee en werken we met ze samen.

Positionering Stakeholders

Het typeren van stakeholders op zichzelf leidt nog niet tot effectieve interactie. Het is belangrijk om te bepalen welke relatie met de verschillende typen stakeholders wordt aangegaan. Afhankelijk van hun positie vereist iedere stakeholder een specifieke benadering en wijze van beïnvloeding en betrokkenheid. In figuur 1 worden de posities van de vier typen stakeholders – de Beïnvloeder, het Sleutelfiguur, de Toeschouwer en de Geïnteresseerde – weergegeven op basis van hun mate van invloed en belang. Een stakeholder kan worden gepositioneerd naar het belang vanuit de gemeente, of naar het belang gezien voor de stakeholder zelf. Bij sommige partijen zit hier een verschil tussen. In dit communicatieplan worden stakeholders ingedeeld op wat wij als gemeente van hen nodig hebben of willen. De positie van de stakholder is een inschatting. Door de procesontwikkeing kan de invloed en het belang van een stakeholder ook door de tijd veranderen.

Figuur 1: Stakeholders gepositioneerd naar mate van invloed en belang in het Klimaatlandschap

Een belangrijke stap na de stakeholdersanalyse is het opstellen van een actieplan en het bepalen van het vervolgtraject. In dit deel van het communicatieplan passen we de verkregen inzichten effectief toe, staat met wie wij contact (willen) hebben en op welke wijze. In hoofdstuk 3 diepen we ons participatievraagstuk uit. In de participatiematrix komen de stakeholders, hun belangen en hun invloed

samen. De gekozen gespreksvormen lichten we toe en we beschrijven communicatietechnieken om mogelijke bezwaren te beantwoorden.

3 Communicatie, participatie en interactie

Dit communicatieplan maakt onderscheid tussen communicatie en participatie. Participatie zetten we alleen in wanneer er ruimte is om mee te beslissen of mee te denken en implementeren we alleen als een middel om ons doel te bereiken. Communicatie wordt daarentegen ook ingezet wanneer die ruimte ontbreekt. De aanpak en interactie hangt af van iemands positie op de participatieladder. In gebiedsontwikkelingsprojecten draait het vaak om adviseren en raadplegen, zonder dat stakeholders een meebeslissende rol hebben. Het scheiden van inhoud en proces en het werken volgens een vaste structuur draagt effectief bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

3.1 Theoretisch kader van een transparant participatieproces

Een eerlijk besluitvormingsproces is cruciaal voor de acceptatie van besluiten. De gemeente Waadhoeke hanteert een participatiebeleid Omgevingswet (Bijlage 3), welke we in het Klimaatlandschap in acht houden bij de totstandkoming van het participatieproces. Voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten met aanzienlijke gevolgen voor de fysieke leefomgeving en waartegen naar verwachting verschillende belanghebbenden bedenkingen zullen hebben, wijst de gemeenteraad verplichte participatie aan. Echter, de participatie is vormvrij dus er zal gebiedsgericht gekeken worden naar het meest passende participatieproces bij de besluitvorming.

Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat mensen de uitkomst eerder accepteren als zij het proces als rechtvaardig ervaren, zelfs wanneer het resultaat niet in hun voordeel is. Dit concept, *procedural fairness*, benadrukt het belang van transparantie en duidelijkheid. Transparantie vormt de basis: alle informatie over het participatieproces moet tijdig en toegankelijk zijn. Het helder afbakenen van de participatieruimte voorkomt misverstanden en versterkt het gevoel van eerlijkheid. Met behulp van de participatieladder wordt bepaald wie mag meeweten, meedenken, meewerken of meebeslissen. Bij beperkte participatie tijdens de ontwikkeling van het Klimaatlandschap gebeurt dit zorgvuldig en goed gemotiveerd, met oog voor het algemeen belang.

Om rechtvaardigheid en gelijkheid te waarborgen, wordt elke stap in het proces consistent toegepast voor alle deelnemers. Diverse groepen worden actief betrokken, zoals blijkt uit de omgevings- en stakeholdersanalyse. Naast gesprekken met bezwaarmakers worden ook andere stemmen gehoord om een representatief beeld te krijgen. Extra inspanningen worden gedaan om alle belanghebbenden te betrekken en burgers te motiveren mee te denken over het Klimaatlandschap, wat de acceptatie van besluiten vergroot. De insteek is een respectvolle behandeling van alle deelnemers en een veilige en productieve omgeving waar iedereen zijn mening durft te geven. Het proces wordt ingezet als

flexibel en biedt ruimte voor herziening. Er wordt teruggekoppeld hoe de inbreng een plek heeft gekregen in het beleidsproces en tot welke eventuele veranderingen dit heeft geleid.

Er zijn en blijven altijd verschillende meningen. Dat is een natuurlijk onderdeel van een breed maatschappelijk debat. Wat wel essentieel is, is dat het proces zorgvuldig, transparant en rechtvaardig is verlopen. In de besluitvorming houden we rekening met de verschillende standpunten, waarbij de afwegingen zorgvuldig worden gecommuniceerd. Het doel is om zoveel mogelijk stakeholders te betrekken en hun input serieus te nemen tijdens het participatieproces.

3.2 Participatievraagstuk Klimaatlandschap

Voordat de participatie kan starten, moeten we nadenken over het gespreksdoel, het onderwerp, het publiek en de afzender, evenals de gespreksvorm. Gesprekken worden niet ingepland zonder een doordachte aanpak. Als er al een middel is gekozen of inspraak niet mogelijk blijkt, wordt geen gesprek gestart. Met een participatieaanpak vermijden we valkuilen, sturen we de uitvoering, en managen we verwachtingen. Het biedt een duidelijke leidraad en helpt ons om het onderwerp relevant te houden, eenduidige taal te gebruiken en inhoud, proces en relatie te scheiden. Daarnaast is het belangrijk om te bepalen wie het gesprek voert, bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van de gemeente Waadhoeke, iemand van Bureau Schmidt, of beide partijen gezamenlijk.

We komen tot onze participatieaanpak door het participatievraagstuk op te lossen. We beantwoorden vragen als: *Waarom in gesprek (doel)? Waarover (onderwerp)? Met wie (publiek en afzender)? Hoe (gespreksvorm)?* Het resultaat wordt vastgelegd in een participatiematrix, die richting geeft aan de uitvoering. Hoewel het opstellen van een participatieaanpak tijd kost, voorkomt deze investering grotere inspanningen om fouten achteraf te herstellen.

3.2.1 Doel

We passen participatie toe op vlakken waarin het helpt het doel, de realisatie van het Klimaatlandschap, te bereiken. In elke fase van het project (communicatie, oplossing, uitwerking, uitvoering en beheer) is participatie nodig of nuttig en formuleren we andere participatiedoelen. Met alle input willen we iets gaan doen dus denken we na over wat de maximale ruimte van inbreng is en op welk niveau op de participatietrap (figuur 2) we ons bevinden. Dit wordt vooraf ook duidelijk naar de stakeholder gecommuniceerd.

Figuur 2: Participatietrap in relatie tot participatiedoelen Klimaatlandschap Waadhoeke

3.2.2 Onderwerp

We streven naar het formuleren van concrete, kleine, positieve, publieksvriendelijke en dichtbij staande participatievragen. Dit zijn duidelijke vragen waarop een eenduidig antwoord mogelijk is en al wat kaders in mee gegeven worden. In de probleemfase van het Klimaatlandschap zou een goede vraag geweest zijn ‘’Welke criteria bepalen de beste locatie voor een zonnepark of een windmolen?’’.

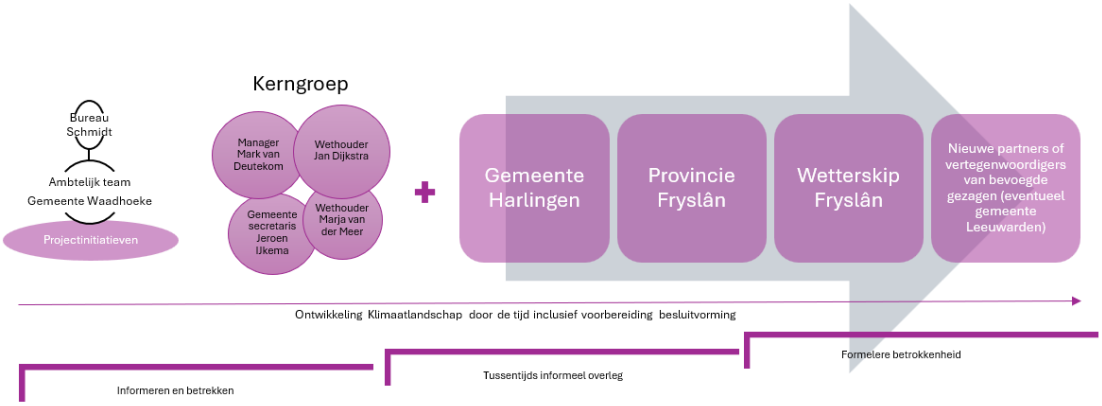
3.2.3 Afzender

Structuur projectgroep

De projectgroep Klimaatlandschap Waadhoeke bestaat uit een ambtenarenteam Duurzaamheid van gemeente Waadhoeke en een adviseursteam van Bureau Schmidt. Extra communicatie advies wordt ingewonnen bij BAAS communicatie. Het team voert voortgangsbesprekingen en maakt rapportages ter publicatie en/of informatievoorziening. Uitnodigingen worden verstuurd namens de gemeente Waadhoeke, omdat zij eigenaar is van het vraagstuk en relevant voor bewoners. Bureau Schmidt speelt een adviserende rol, stelt plannen op en ondersteunt de gemeente. Voor specifieke gespreksvormen kan gekozen worden om uitnodigingen namens Bureau Schmidt of samen met andere partijen te versturen. Een andere afzender kan worden ingezet om minder betrokken doelgroepen (*unusual suspects*) te bereiken. In de gebiedsontwikkelingsfase is de gemeente aanjager, maar deze rol verschuift geleidelijk naar aandeelhouder en toezichthouder zodra het project in de constructiefase komt. Dit proces wordt verder uitgewerkt in het rapport *Lokaal Eigendom*. Wanneer de gemeentegrond wordt ontwikkeld, behoudt de gemeente, ook in de constructiefase, een centrale rol.

Structuur stuurgroep

Bevoegde gezagen hebben een grote invloed voor het Klimaatlandschap in de vorm van regelgeving en de bijkomende (beleids-) besluitvorming, waardoor een stuurgroep met aanspreekpunten van de bevoegde gezagen nodig is. Voor de stuurgroep gebruiken we een ingroeimodel (Figuur 3). De kern

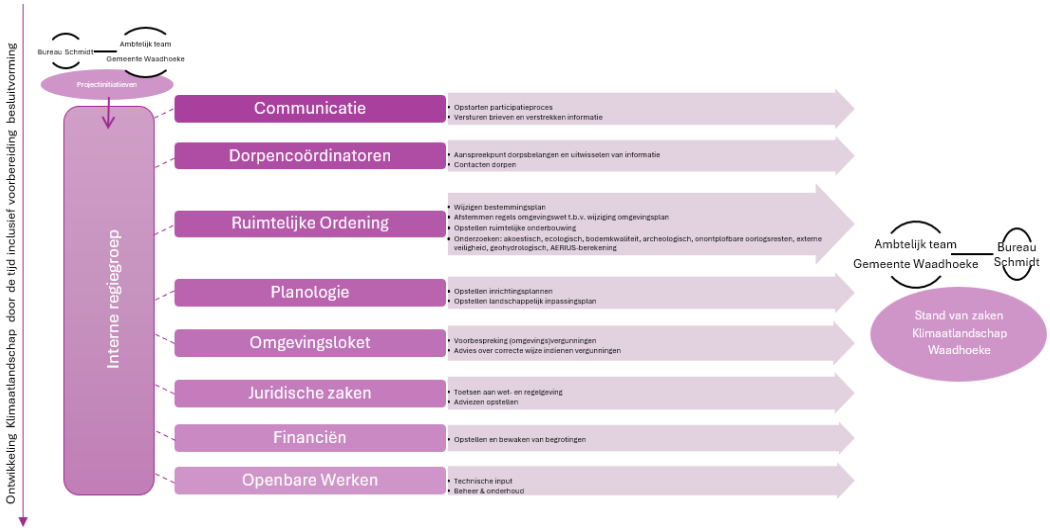
Figuur 3: Ingroeimodel stuurgroep Klimaatlandschap Waadhoeke

van deze stuurgroep bestaat uit wethouder Jan Dijkstra, wethouder Marja van der Meer, manager Mark van Deutekom en gemeente secretaris Jeroen Ijkema. Het ambtelijk team van de gemeente informeert deze kerngroep, benadert de bevoegde gezagen en stuurt Bureau Schmidt aan. De stuurgroep functioneert als een brug tussen projectinitiatieven van de projectgroep Klimaatlandschap en de formele besluitvorming door bevoegde bestuursorganen. De stuurgroep besteedt aandacht aan afstemming, participatie, de ontwikkeling van het plan en de processen richting vergunningverlening. In de beginfase informeert en betrekt de kerngroep de bevoegde gezagen op hoofdlijnen. Stapsgewijs stapt een bestuurder van een bevoegd gezag in. De groeiende stuurgroep wordt formeler en meer betrokken bij besluitvorming en verdere stappen in het proces. Met het Wetterskip worden de vergunningstrajecten en koppelkansen besproken met betrekking tot retentiegebieden en klimaatadaptieve maatregelen. Deze bestuurlijke stuurgroep wordt vanuit een ambtelijk team ondersteund zodat ieder zijn eigen rol behoudt en bij zijn eigen inhoudt blijft.

Structuur interne regiegroep

Om het proces van de gebiedsontwikkeling van het Klimaatlandschap effectief te doorlopen, is het noodzakelijk een ambtelijke regiegroep op te richten, waarin samengewerkt wordt aan het project. Deze regiegroep stuurt het Klimaatlandschap integraal aan, waarbij iedere gemeentelijke discipline zijn expertise en input inbrengt gedurende het proces. Kennisdeling en inhoudelijke gebiedsinpassing (vanuit verschillende specialismen) staat centraal. In de beginfase wordt vooral veel tijd en inzet gevraagd van de afdeling Communicatie & Dorpscoördinatoren, voor het opstarten van het participatieproces, en van de afdelingen Ruimtelijke Ordening en Planologie, voor alles wat nodig is

voor het (op termijn) wijzigen van het bestemmingsplan en het opstellen van het landschappelijk inpassingsplan. In figuur 4 volgt een overzicht van de benodigde gemeentelijke disciplines. In de loop van het proces sluiten aanvullende disciplines, zoals Openbare Werken, zich bij het traject aan.

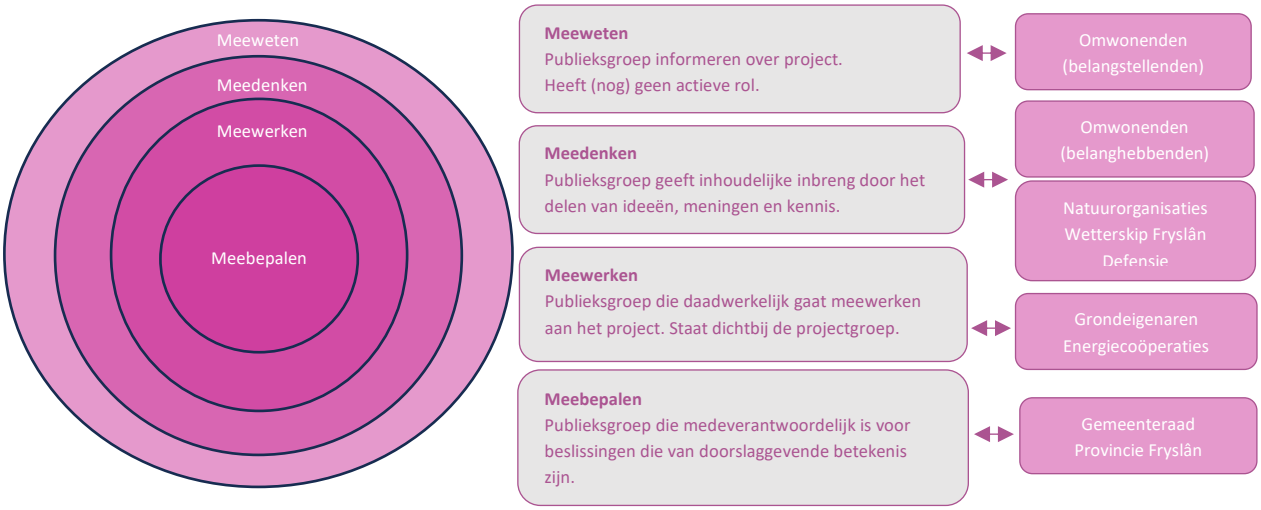

Figuur 4: Interne regiegroep Klimaatlandschap Waadhoeke

3.2.4 Publiek

Vanuit de stakeholderanalyse hebben we bepaald wie we nodig hebben om een antwoord op onze participatievragen te verkrijgen. Met de input die we uit die gesprekken vergaren zal iets gedaan gaan worden, of aangegeven worden waarom er niets mee gedaan kan/gaat worden. Op die manier spreken we niet met onnodige en alle stakeholders uit de stakeholderanalyse. De publieksgroepen hebben we specifieker gemaakt aan de hand van de publiekscirkel (Figuur 5). We vermijden hiermee dat een publieksgroep vergeten wordt of dat belangen verkeerd bepaald worden. Het participatietraject dat is uitgezet voor inwoners en dorpsbelangen binnen een straal van 4 kilometer (de *inner circle*) is persoonlijker dan het traject voor inwoners en dorpsbelangen van gemeente Waadhoeke buiten de 4 kilometer straal. Om hen te bereiken zetten we daarom algemenere communicatiemiddelen in.

In bijlage 2 omschrijven we de publieksgroepen binnen het Klimaatlandschap gedetailleerder en wordt specifieker voor eenieder de participatieaanpak besproken. Deze uiteenzetting dient als input en ondersteuning voor de tot stand gekomen participatiematrix.

Figuur 5: Indeling publieksgroepen Klimaatlandschap Waadhoeke

3.2.5 Gespreksvormen

De afweging in de keuze van een gespreksvorm voor een van onze participatievraagstukken is gebaseerd op het creëren van maximaal draagvlak en minimaliseren van weerstand tegen het project. Voor verschillende doelgroepen zijn wij zo tot verschillende gespreksvormen gekomen, die passen bij de informatiebehoefte van de deelnemers. De volgende participatiegespreksvormen zijn kansrijk in het Klimaatlandschap:

Brieven

Betrokkenen kunnen geïnformeerd worden met behulp van een persoonlijke brief in de brievenbus of algemene huis-aan-huis nieuwsbrieven met updates en uitleg. Hiermee worden stakeholders direct benadert. Officiële brieven richting de gemeenteraad zijn in de vorm van memo's.

Nieuwsberichten

Betrokkenen kunnen geïnformeerd worden door middel van fysieke berichten, updates en/of advertenties in lokale kranten en/of pers. Online zullen betrokkenen bereikt worden door berichten op websites en sociale media en/of door een maandelijkse nieuwsbrief te sturen. De kans op openlijke discussies is erg groot binnen sociale media waardoor goed zal worden afgewogen of de voordelen de nadelen overstijgen. Informatie updates over het Klimaatlandschap kunnen in de Duurzaamheidsnieuwsbrief van Waadhoeke worden opgenomen. De kans dat stakeholders online berichtgeving mislopen is groot; niet iedereen bezoekt deze sites en er is niet de beschikbaarheid over

alle e-mailadressen. In nieuwsberichten komt niet alleen de positieve berichtgeving, maar ook bezwaren laten we de revue passeren zodat het participatieproces als eerlijker en vertrouwelijker wordt beschouwd. Updates over het project op de gemeentelijke website kunnen versterkt worden met infographics en video's.

Informatiebijeenkomsten

Deze vorm zorgt ervoor dat bewoners direct met het projectteam kunnen spreken, hun zorgen kunnen uiten en suggesties kunnen doen. In de verschillende Friese dorpen, afhankelijk van de afstand tot de projectlocatie, geven we deze bijeenkomsten anders vorm. Als verwacht wordt op veel weerstand te stuiten, achtten we het niet verstandig een plenaire bijeenkomst te organiseren en kiezen we voor een andere vorm.

Inloopbijeenkomsten/avonden

Deze vorm past bij een doelgroep met een informerende rol. We richten ons dan op de communicatie en educatie. Inwoners kunnen hun vragen stellen.

Wijkschouw of inspreekbijeenkomsten

Deze vorm past bij groepen die een raadplegende rol dragen en wanneer we ideeën willen inventariseren.

Adviesgroep of klankbordgroep

Bij deze gespreksvorm adviseert de doelgroep ons en gaan we met elkaar verdiepen.

Dialoog

Wij gaan (eenmalig) een persoonlijk gesprek aan met een partij als wij benieuwd zijn naar hun mening of informatie of advies willen ontvangen.

Raadsbesluit en collegebesluit

Het eindproduct (plan van eisen) van de gebiedsontwikkelingsfase (concretiseringsfase) Klimaatlandschap leggen we eind 2025 aan de raad voor. Tijdens een raadsvergadering neemt de raad dan een besluit of en hoe verder te gaan met het Klimaatlandschap. De producten van de sub-fasen binnen de concretiseringsfase (gespreksverslagen, oplossing spinnenwebmodel, visualisatie scenario's & draaiboek realisatiefase) worden aan het college voorgelegd, die daarover besluit.

Online participatieplatform

Inwoners laten we actief meedenken over de inrichting van het gebied door een platform te creëren waarin via o.a. enquêtes, peilingen en online forums meningen gegeven worden. Dit kan via de gemeentelijke website of een platform zoals OpenStad.

Enquête

Mensen worden geraadpleegd om een reactie te geven op een vraagstuk doormiddel van een fysieke of online vragenlijst. In de enquête kan een keuze in scenario's of een prioriteitsmeter worden opgenomen.

Workshops

Workshops worden ingezet met als doel om informatie op te halen. Door samen met natuurorganisaties workshops te organiseren, krijgen we input over natuurbeheer en biodiversiteitsmaatregelen. Door dorpsbelangen of inwonervertegenwoordigers hier ook onderdeel van te laten zijn, vindt er kennisdeling plaats en kan het draagvlak voor het Klimaatlandschap verhogen.

Co-creatie sessies

Aan de hand van co-creatie sessies geven we de lokale energiecoöperaties medezeggenschap in de ontwikkeling van de energieopwekking en het eigenaarschap.

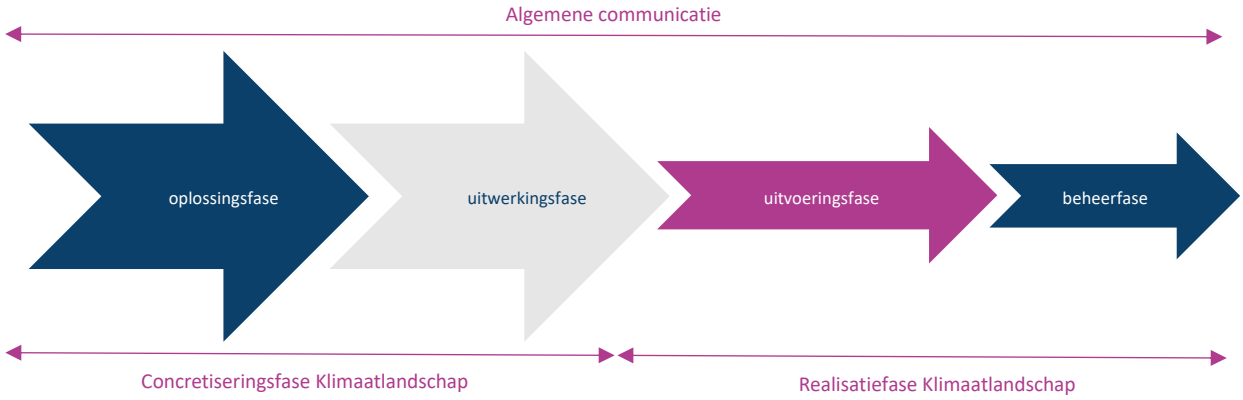
Brainstormsessies

Gaandeweg het proces gaan lokaal eigendom en het aanbestedingstraject een grotere rol spelen. Dit is een ingewikkelde puzzel waarin zowel gemeente, inwoners, lokale energiecoöperaties en ontwikkelaars een rol spelen. Brainstormsessies over de invulling van het lokaal eigendom zullen voortkomen uit voorgegane dialogen met bovenstaande stakeholders.

3.3 Participatiematrix Klimaatlandschap

De input voor de participatiematrix is in het vorige hoofdstuk uiteengezet. Hieronder is de participatiematrix van het Klimaatlandschap Waadhoeke opgesteld en is af te lezen hoe de communicatie en participatie in het Klimaatlandschap Waadhoeke vormgegeven gaat worden.

In de participatiematrix doorlopen we vraagstukken uit achtereenvolgens de algemene communicatie, oplossingsfase, uitwerkingsfase, uitvoeringsfase en beheerfase van het Klimaatlandschap (figuur 6). Met behulp van de vraagstukken uit de oplossingsfase, uitwerkingsfase en algemene communicatie stellen we de sub-fasen producten en het eindproduct van de concretiseringsfase van het Klimaatlandschap op, zoals te zien in figuur 6.

Figuur 6: Uiteenzetting positie genoemde fasen in het Klimaatlandschap

De participatievragen zijn ontstaan door het doorlopen van de volgende stappen:
Stap 1: is het uitzetten van de algehele communicatie die bijdraagt aan het tot stand komen van een rechtvaardig landschap en begrip door inzicht te geven in de keuzes en afwegingen van de gemeente. Voor de acceptatie van het nieuwe landschap zijn een drietal participatievragen in tabel 2 opgesteld.
Stap 2: is de participatie uitzetten om tot de inrichting van het Klimaatlandschap te komen. Als vervolg op het ''haalbaarheid & draagvlak onderzoek'' uit de initiatiefase, gaan we nu specifieker bezig met de inrichting van het Klimaatlandschap. Hoe te komen tot die inrichting, wordt bepaald met de beantwoording van een aantal participatievragen welke deel uitmaken van zowel de oplossingsfase als de uitwerkingsfase.
Stap 3: kijken we naar wat nodig is voor de uiteindelijke realisatie van het Klimaatlandschap. De vragen die hiervoor beantwoord worden gaan over wet- en regelgeving, netcapaciteit, financiën en de aanbestedingsprocedure. Deze komen zowel in de oplossingsfase als de uitvoeringsfase aan de orde.
Stap 4: kijken we naar vragen om na de realisatie een goed werkend Klimaatlandschap te beheren en te behouden.

Tabel 2: Participatiematrix Klimaatlandschap Waadhoeke

Beleidsdoel			**Participatiedoel**			
Tijdsplanning /Vraagstuk draagt bij aan ..	Participatievraag	Publiek	Betrokkenheid	Afzender	Participatiemiddel	Verant-woordelijke
Algemene communicatie						
Januari 2025 → continue /Rechtvaardigheid Klimaatlandschap	Hoe blijft iedereen op de hoogte bij het project en kunnen bezwaren voorkomen worden?	Inwoners gemeente Waadhoeke & Harlingen, dorpsbelangen	Informeren Meeweten	Gemeente Waadhoeke	Frequente Duurzaamheids-nieuwsbrief Waadhoeke & media input (krant & sociale media)	Schrijven: BAAS communicatie, Check: medewerker gemeente
Februari 2025 → continue /Rechtvaardigheid Klimaatlandschap	Hoe enthousiasmeren we inwoners voor het idee van het Klimaatlandschap en de opbrengsten die het hen kan bieden zodat acceptatie voor het Klimaatlandschap duidelijk wordt naar besluitvormende provincie en gemeente?	Inwoners gemeente Waadhoeke & Wijnaldum, dorpsbelangen	Meeweten Meedoen	Gemeente Waadhoeke	Bewonersavond & herhaaldelijke updatevoorziening	Projectgroep Bureau Schmidt en/of communicatie-medewerker Gemeente. Evt. gemeente breder afhankelijk van inhoud, timing en gespreksvorm.
December 2024, April 2025, Augustus 2025 /Rechtvaardigheid Klimaatlandschap	Hoe nemen we de gemeenteraad mee in de agenda van het Klimaatlandschap?	Gemeenteraad & college	Informeren	Gemeente Waadhoeke	Frequente informatievoorziening stand van zaken door middel van aanleveren memo's	Gemeente-ambtenaren
Oplossingsfase						
Januari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Is de gewenste grond beschikbaar voor exploitatie van het Klimaatlandschap? Wat willen ze ervoor terug? Wat zijn hun belangen?	Grondeigenaren	Coproduceren Meewerken Meebeslissen	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Bureau Schmidt & gemeente ambtenaren
Januari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Wat zijn de mogelijkheden vanuit de lokale energiecoöperaties? In hoeverre kunnen en willen ze eigenaar worden van (een deel van) het landschap? Wat willen ze ervoor terug?	Lokale energiecoöperaties	Coproduceren Meewerken Meebeslissen	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Bureau Schmidt & gemeente ambtenaren
Januari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Hoe zien grootverbruikers en energietrekkende bedrijven hun plaats in het Klimaatlandschap? Direct afnemen/ coproduceren?	Grootverbruikers, bedrijven Harlingen	Coproduceren Meewerken	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Bureau Schmidt en/of met gemeente ambtenaren

Februari 2025 → 1x per kwartaal /Realisatie Klimaatlandschap	Hoe besluiten we richting realisatie Klimaatlandschap? Staat de huidige regelgeving een Klimaatlandschap in de Waadhoeke toe? Gaan we proberen regelgeving naar het Klimaatlandschap te laten keren? Hoe doen we dat? Lobby?	Gemeenten, Provincie Fryslân, gedeputeerde staten en overige bevoegde gezagen	Meebeslissen Meebepalen	Gemeente Waadhoeke	Stuurgroep	Gemeente ambtenaren
Februari 2025 → 1x per 2 maand /Realisatie Klimaatlandschap	Hoe kan de gemeente het Klimaatlandschap realiseren, gebruikmakend van de expertise en input van verschillende gemeentelijke disciplines gedurende het proces? Wat heeft er vanuit de gemeentelijke disciplines invloed op de inrichting van het Klimaatlandschap?	Verschillende ambtelijke afdelingen binnen gemeente Waadhoeke (Communicatie, Dorpsbelangen, Ruimtelijke ordening, Planologie, Omgevingsloket, Juridische zaken, Financiën, Openbare werken)	Adviseren Meedenken	Gemeente Waadhoeke	Interne regiegroep	Gemeente ambtenaren
Februari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Hoe kan het Klimaatlandschap rekening houden met natuur en lokale natuurwaarden versterken? (zoals verlies weidevogelgebied)	Ecologen, vogelwacht, waterschap, natuurorganisaties	Adviseren Meedenken	Gemeente Waadhoeke	Workshops en/of adviesgroep met het genoemde publiek	Projectgroep Bureau Schmidt
Februari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Wat zijn de richtlijnen en eisen van defensie (werkend vanuit vliegbasis Leeuwarden) en in hoeverre hebben deze invloed op het klimaatlandschap?	Defensie	Adviseren Meedenken	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Projectgroep Bureau Schmidt
Februari 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Is het mogelijk om de windmolens van Windpark de Bjirmen aan te kopen? Onder welke afspraken?	European Energy	Meewerken Coproduceren	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Gemeente ambtenaren
Maart 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Is het mogelijk het huisje en de aansluiting bij Windpark de Bjirmen te kopen? Onder welke afspraken? Wat wil Vattenfall met zijn grondposities? Wil het meewerken en de posities afstaan? Welke rol ziet Vattenfall voor zichzelf?	Vattenfall	Meewerken Coproduceren	Gemeente Waadhoeke	Dialoog	Gemeente ambtenaren
Mei 2025	Wat kan het FSFE aan financiële hulp bieden, of andere	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE), andere fondsen &	Coproduceren Meewerken	Gemeente Waadhoeke	Subsidiescan	Projectgroep Bureau Schmidt

/Realisatie Klimaatlandschap	energiefondsen zoals SDE++ en SCE?	ideële investeerders				
Uitwerkingsfase						
September 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Wat is de inrichtingsvoorkeur binnen de verder gespecificeerde scenario's van het Klimaatlandschap?	Omwonenden (belanghebbenden), dorpsbelangen	Raadplegen Meedenken	Gemeente Waadhoeke	Inspreekbijeenkomsten of online participatieplatform met keuze uit de gespecificeerde scenario's of een prioriteitenmeter.	Projectgroep Bureau Schmidt
November 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	Hoe voeren we het Klimaatlandschap uit? Welke aangedragen optie wordt gekozen? Gaan we verder met de realisatiefase?	Gemeenteraad & college	Meebeslissen Meebepalen	Gemeente Waadhoeke	Raadsvergadering	Wethouder Dijkstra
September 2025 /Inrichting Klimaatlandschap	In welke fasen ontwikkelen we de gronden? Wat wordt de fasering en wat gaat waar komen qua inpassing van het landschap? Wat is de planning?	Exploitant, energiecoöperaties, gemeente	Coproduceren Meewerken	Gemeente Waadhoeke	Brainstormsessie of co-creatie sessie (Bespreken van ruimtelijke strategieën uit de modellenstudie)	Projectgroep (zoals beschreven in 3.2.3)
Uitvoeringsfase						
November 2024 → continue /Realisatie Klimaatlandschap	Kan het elektriciteitsnet (onderstation Herbaijum) op tijd verzwaard worden voor het Klimaatlandschap? Kunnen wij daar iets voor doen?	Liander	Coproduceren Meebepalen	Gemeente Waadhoeke	Frequent dialoog	Gemeente ambtenaren
2026 /Realisatie Klimaatlandschap	Hoe gaat het aanbestedingsproces eruit zien? (uitvraag en voorwaarden) Hoe kan de aanbesteding plaatsvinden?	Gemeente Waadhoeke	Meebeslissen Meebepalen	Gemeente Waadhoeke	Interne regiegroep	Gemeente ambtenaren
Beheerfase						
2027 /Werkend Klimaatlandschap	Hoe beheren we het Klimaatlandschap na de realisatie? Welke afspraken en verantwoordelijkheden vallen er onder het lokaal eigendom van het Klimaatlandschap?	Exploitant, energiecoöperaties, investeerder, participanten lokaal eigendom	Coproduceren en meebeslissen Meebepalen	Gemeente Waadhoeke	Brainstormsessie of co-creatie sessie	Projectgroep (zoals beschreven in 3.2.3)

4 Weerstand, bezwaren analyse en communicatietechnieken voor bezwaren

4.1 Factoren van weerstand

De energietransitie is een belangrijk thema in de regio dat ook vragen en zorgen oproept. De weerstand gaat vaak over de volgende factoren: de landschapsimpact (het oogt industrieel), ecologische zorgen, geluidsoverlast, angst voor schittering en het zogenaamde “windturbine-syndroom”. Daarnaast voelen sommige mensen zich buitengesloten van de besluitvorming (procedurele factoren), ontstaat er onenigheid over wie profiteert (bijvoorbeeld projectontwikkelaars versus lokale gemeenschappen), of zijn er bezwaren zoals het verlies van landbouwgrond door zonneparken en de vermeende afhankelijkheid van subsidies voor windmolens. Onderzoek laat zien dat visuele en geluidsfactoren belangrijkste factoren zijn voor weerstand tegen windmolenparken en de omvang van een zonnepark. Een belangrijk aspect hierbij is het inzichtelijk maken van de ruimtelijke gevolgen. Dit omvat het schetsen van een helder beeld van de afmetingen van deze objecten en het duidelijk maken van hun ruimtelijke inpassing. Uit de initiatiefase Energielandschap blijkt bovendien dat het integreren van energielandschappen met toeristische en recreatieve concepten, retentiegebieden en natuurwaarden, waarbij de biodiversiteit wordt vergroot, kan bijdragen aan het vergroten van het draagvlak.

Uiteraard zal niet iedereen bezwaren hebben tegen het Klimaatlandschap. Sommigen zien juist het belang hiervan in en willen geïnformeerd blijven over de ontwikkelingen of actief meedenken over de toekomst.

4.2 Bezwarenanalyse en communicatietechnieken voor bezwaren

Voorafgaand aan de gesprekken met stakeholders zijn de visies, belangen en meningen van betrokkenen al onderzocht. Door specifiek in te zoomen op mogelijke bezwaren en argumenten, is een duidelijker beeld gevormd, waardoor we goed voorbereid het gesprek aangaan. Door inhoudelijk en wetenschappelijk goed op de hoogte te zijn van de kwesties binnen het project, zijn argumenten objectief beoordeeld en bezwaren ingedeeld op merites of gegronde twijfel.

In dit hoofdstuk zijn de mogelijke bezwaren in kaart gebracht en strategieën ontwikkeld om voorbereid te werk te gaan. Communicatie moet, zelfs bij onwaarheden, altijd respectvol blijven en aansluiten op menselijk en emotioneel vlak. Zoals besproken in hoofdstuk 3, worden stakeholders benaderd volgens de participatieaanpak, met een duidelijke vraagstelling en afgebakende kaders.

4.3 Participatie- en communicatietechnieken bij bezwaren

Welke gedragstechnieken uit de gedragskunde worden ingezet in onze communicatie en participatie is afhankelijk van waar de bewoners/stakeholders staan, met wat voor soort weerstand we te maken hebben en waar bewoners/stakeholders behoefte aan hebben. Door hier bewust naar te kijken

worden verkeerde keuzes en acties, die een averechts effect op de resultaten van de participatie zouden kunnen hebben, vermeden. Enkele communicatietechnieken die we zullen inzetten beschrijven we hieronder.

Autonomie

Weerstand wordt opgewekt als mensen voelen de controle te verliezen. Door stakeholders keuzes en perspectief te bieden, geven we ze controle terug en krijgen ze weer regie over hun leven. Het is daarbij belangrijk duidelijk te communiceren welke keuzes stakeholders wél hebben. We bakenen de participatieruimte dus heel duidelijk af; wat ligt vast en wat niet. Als daarna de weerstand toch nog groot blijft, zal een andere participatieruimte gedefinieerd worden.

Actief luisteren

Weerstand verminderen we door inlevingsvermogen te tonen en actief te luisteren naar zorgen en bezwaren. Bij een informatie- of inloopbijeenkomst is het belangrijk te laten zien en horen dat we begrip hebben voor gevoelens en standpunten. Tegelijk is het belangrijk bij de uitleg van de plannen duidelijk aan te geven welke keuzes er zijn gemaakt en waarom. We voorkomen wantrouwen en opstandigheid door het erkennen van bezwaren.

Altercasting

Door de doelgroep in een bepaalde sociale rol te plaatsen, verhogen we de kans dat die doelgroep ook gedrag gaat vertonen die past bij die sociale rol. Een voorbeeld hiervoor is dat we oudere inwoners van de Waadhoeke kunnen aanspreken op hun rol als ouder en betrokken inwoner die het belangrijk vindt dat hun kinderen en kleinkinderen net zoals zij in het verleden over voldoende beschikbaar energie beschikken. Vervolgens geven we aan dat ze hieraan hun steentje kunnen bijdragen door achter het Klimaatlandschap te staan. Altercasten kunnen we ook bij grondeigenaren en grootverbruikers toepassen.

Zekerheden en garanties bieden

Weerstand ontstaat vaak door angst voor onrecht of misleiding. Door onze stakeholders zekerheden en garanties aan te bieden, wordt hen een stukje houvast geboden ondanks dat ze misschien weinig vertrouwen in de uitvoerende organisatie hebben. We kunnen ook zekerheid bieden door het communiceren van wat er zeker niét gaat gebeuren.

Ambassadeurs

De persoon die vanuit het project iets gaat zeggen wordt zorgvuldig gekozen, zodat mensen wellicht meer open staan voor een gesprek. We zoeken een ambassadeur voor het project die geliefd is bij de stakeholder, achter het proces staat en ons wil helpen met stakeholders te communiceren.

4.4 Communicatie naar de specifieke projectbezwaren

In de memo Stand van zaken Klimaatlandschap Waadhoeke zijn specifieke projectbezwaren vanuit verschillende partijen ter sprake gekomen. Deze zijn geanalyseerd op merites (inhoudelijke waarde) en wetenschappelijke onderbouwing zodat strategisch bepaald kan worden hoe hiermee om te gaan, hierop gereageerd gaat worden en welke communicatietechnieken toegepast gaan worden.

De projectbezwaren uit tabel 3 zijn op grond van verschil in mening, inzicht, smaak en/of gevoel. Er kan meestal geen wetenschappelijk tegenargument gegeven worden als het om zo een soort bezwaar gaat; immers de smaak van die persoon zal hetzelfde blijven.

Tabel 3: Bezwaren naar smaak, gevoel en inzicht (mooiheid, grootte etc.)

Bezwaar	Gebaseerd op	Hoe op te reageren	Communicatietechnieken
Onacceptabele grootte van een 272 hectare energielandschap	Inzicht	Om de klimaatdoelstellingen te halen is er meer hectare nodig dan mensen nu als acceptabel zien. De gemeente Waadhoeke heeft een energieopgave. Daar moet invulling aan worden gegeven. Hoe en hoe groot het Klimaatlandschap wordt ingevuld, onderzoeken we nu. Als niet al de benodigde duurzame energie voor Waadhoeke in de gemeente zelf kan worden opgewekt, zal dat ergens anders vandaan moeten worden gehaald.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden over doelstellingen en wat daarvoor nodig is.
Zonnepanelen op daken worden gezien als voldoende oplossing voor CO2-reductie.	Inzicht	Uit cijfers blijkt dit niet. Geschatte energieverbruik Waadhoeke 2040: 5.000 TJ. Met zon op dak kan maximaal circa 1.080 TJ worden opgewekt. In de praktijk blijkt dat maar 30% van de daken geschikt zijn. Voor een energieneutrale gemeente in 2040, bedraagt de restopgave dus 3.100 TJ die we op een andere manier moeten opwekken.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden over doelstellingen en wat daarvoor nodig is.
Voorkeur voor zonneweides volgens de 'zonneladder': eerst op daken, daarna dubbel gebruik van ruimte en pas daarna landbouwgronden en natuur.	Gevoel	Er is meer nodig dan alleen uit zon op dak gehaald kan worden, dus gaan de opties verder op de zonneladder ook nodig zijn. De volgende trede op de afwegingsladder is ‘het stedelijk gebied’. Het zoekgebied is gelegen aan het Waddenglascomplex tussen de stedelijke driehoek Franeker, Harlingen en Sexbierum. Daarmee sluit het aan bij stedelijk gebied, zodat er ‘dicht bij de bron’ energie wordt opgewekt.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden over doelstellingen en wat daarvoor nodig is.
Voorkeur voor spreiding van locaties binnen de gemeente, waarbij Waddenglas groot genoeg wordt geacht.	Smaak	De gemeenteraad heeft besloten dat het niet gewenst is om gespreid de doelstellingen te bereiken. Dit zal dan namelijk meer inbreuk doen aan de landschappelijke waardes (voorkomen versnippering landschap) en de schoonheid van de gemeente. Daarnaast moet voor de plaatsbepaling van de grootschalige opwek rekening worden gehouden met de straal van 4 kilometer om het onderstation Herbaijum. Dit om meerkosten beperkt te houden en kans van slagen te vergroten. De locatie bij Waddenglascomplex is daarnaast handig om ook de verduurzaming van de tuinbouw eraan te koppelen.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden over doelstellingen en wat daarbinnen niet kan.
Energielandschap wordt gezien als milieuvervuiling.	Smaak	-Het is niet de bedoeling de schoonheid van de gemeente aan te tasten waardoor ook gekozen wordt om 1 gebied hiervoor te ontwikkelen. -Aandragen van wetenschappelijke data dat zon- en wind energie voor vermindering van klimaatverandering kan zorgen en geen schadelijke gevolgen voor de mens uitstraalt.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden over onderzoeken naar effecten windmolens en zonnevelden en duidelijk aangeven dat er nog speelveld is voor inpassing milieu.

		-Aandragen dat de inpassing nog open staat; natuur en recreatie gaan meegenomen hierin (met inachtneming van mening van bezwaarhebbenden).	
Er is sprake van 'schijnparticipatie'; alles is toch al bedacht.	Gevoel	Communicatie- en participatieplan beter vormgeven. Duidelijk aangeven waar nog speelruimte is en wat al vaststaat.	Informeren via frequente nieuwsbrief. Laten adviseren via meerdere inloopbijeenkomsten.
Afwijzing van zonnepanelen op landbouwgrond, ook niet tussen bestaande windmolens.	Inzicht	De gemeenteraad heeft in de duurzaamheidsagenda het uitgangspunt opgenomen zon en wind te willen combineren op dezelfde aansluiting. Door zon-pv bij bestaande windmolens te plaatsen met cable pooling vraagt het een beperkte extra netcapaciteit. Hierdoor zullen inwoners minder netcapaciteitstekorten ervaren dan wanneer ze onafhankelijk van elkaar geplaatst worden.	Informeren
Windmolens alleen acceptabel als vervanging of verbetering van bestaande windmolens.	Smaak	Scenario's met windmolens hebben veel meer opwek. Alleen een ophoging van de windmolens Bjirmen naar 100 meter zullen 24 MW opwekken.	Tafelgesprekken bij inloopbijeenkomsten.

De projectbezwaren uit tabel 4 zijn op grond van onwetendheid, ervaringen en/of feiten.

Tabel 4: Bezwaren naar ervaring, onwetendheid en feiten.

Bezwaar	Gebaseerd op	Hoe op te reageren	Communicatietechnieken
Onvoldoende informatievoorziening door de gemeente.	Ervaringen	Communicatie- en participatieplan beter vormgeven. Bewoners en dorpsbelangen gescheiden van elkaar benaderen.	Informeren via frequente nieuwsbrief. Laten adviseren via meerdere inloopbijeenkomsten.
Er is geen duidelijk verhaal naar buiten toe over hoe het eruit komt te zien.	Feiten	Omdat de ontwikkeling van het Klimaatlandschap bij uitvoerders ligt, kan de gemeente alleen uitgangspunten meegeven waaraan voldoen moet worden, maar is er geen verfijnd inrichtingsplan nu al mogelijk aan te bieden aan inwoners.	Informeren
Weerstand tegen CO_2-reductie-doelstellingen; veel bewoners erkennen de noodzaak niet.	Onwetendheid	Argumenten aanbieden over de noodzaak van CO_2-reductie en het feit dat er sprake is van klimaatverandering. Vanuit wetenschappelijke waarheden de noodzaak benoemen.	Duidelijke wetenschappelijke informatie aanbieden.
Zorgen over de capaciteit van het energienet en mogelijke nadelige gevolgen voor de gemeenschap.	Feiten	-Zonder elektrificatie veerdienst of het klimaatlandschap, gaat onderstation Herbaijum ook maximale capaciteit bereiken in 2026. -Kiezen voor zon thermische opwek met opslag in plaats van zon pv. -Zon-pv bij bestaande windmolens plaatsen. -Dit project stimuleert noodzaak aanleg infrastructuur. -Gemeente dient te sturen op bij elkaar brengen van vraag en aanbod (grootverbruikers met energielandschap). -Gemeente stimuleert batterijgebruik achter de meter bij nieuwe zonneparken en bedrijven. -De impact voor het net is het laagst als een scenario gekozen wordt zonder glastuinbouw en geen elektrificatie van veerdiensten.	Informeren
Kleine bereidheid tot financiële bijdrage, hoewel bewoners willen dat de dorpen profiteren van de opbrengsten.	Onwetendheid	Duidelijkheid verschaffen over hoe inwoners kunnen meedingen bij lokaal eigendom. Aangeven dat de gemeente wil dat iedereen in de gemeente meeprofiteert en dit ook in haar eisen naar ontwikkelaars stelt.	Informeren. Advies en de kijk hierop vanuit omwonenden krijgen uit inloopbijeenkomsten.
Verwachting van voordelen zoals lagere energiekosten en de	Ervaringen/ verwachtingen	Er wordt doormiddel van 60% lokaal eigendom gestreefd naar voordelen voor gemeentelijke inwoners. Hoe deze	Informeren

aanleg van hybride voetbalvelden.		baten zich precies kunnen laten terugvloeien is nog niet te zeggen. Mogelijk via een verduurzamingsfonds waar men aanspraak op kan maken. Het afdwingen van een nieuw voetbalveld is voor nu niet mogelijk.	
Angst voor aanzuigende werking op energie-intensieve bedrijven van buitenaf, zoals datacenters.	Feiten	De gemeente probeert actief dit te voorkomen.	
Zorgen over landbouwgrond die verdwijnt.	Feiten	-Er vindt geen gedwongen uitkoop plaats. -Veel zonnevelden hebben een levensduur van 30 tot 40 jaar. In beleidsafspraken staat, dat na die tijd een park weer moet worden opgeruimd en dat de landschappelijke structuren maar ook eventueel grondgebruik terug moet worden gebracht in originele staat. Dat betekent dat bijvoorbeeld een boer een gezonde bodem terug moet krijgen. De ontwikkelstrategie houdt de factoren die hiervoor invloed hebben volledig in acht. Niet voor niets is gekozen voor ‘’gezonde bodem’’ en ‘’energie als nevenfunctie’’ of ‘’agrarisch als nevenfunctie’’.	
Zorgen over open en leeg landschap	Feiten	Bij de inrichting van het Klimaatlandschap zal dit mee worden genomen. De hoge constructies die ontstaan bij dubbel ruimtegebruik, worden als niet wenselijk geacht. De aanleg van een sterk landschappelijk casco rondom het klimaatlandschap, met een recreatieve verbinding over de Roptavaart en langs de Opvaart tussen Sexbierum en Wijnaldum is van belang voor stakeholders uit de omgeving. De financiering hiervoor kan eventueel gehaald worden uit de opbrengsten van de gronden die de gemeente in bezit heeft.	
Zorgen over natuur en biodiversiteit	Feiten	Het klimaatlandschap is volledig voorzien van brede watervoerende sloten. Op deze manier zijn er verzekeringstechnisch geen hekwerken nodig om het park af te sluiten. Dit bevordert de passeerbaarheid voor onder andere hazen, reeën en weidevogels. Natuurbeheer ligt bij de ontwikkelende partij. De ontwikkelende partij stelt een te toetsen natuurbeheerplan op.	

5 Tijdspad en fasering van communicatie

Nu er met de participatiematrix en de communicatietechnieken een duidelijke participatieaanpak gevormd is, dient alleen de fasering van de communicatie vastgelegd te worden. Het tijdspad uit tabel 5 is vastgesteld door de meest relevante gesprekken waar de meeste haast bij geboden is, als prioriteit op te nemen en als eerste in te plannen. Waar mogelijk zullen ook de algemenere informatievoorzieningen tegelijkertijd in werking gezet worden.

Tabel 5: Tijdspad en fasering van de communicatie Klimaatlandschap

Activiteit	**Tijdspad**
Versturen uitnodigingen	December 2024
Website en nieuwsbrief teksten aanpassen	Januari 2025

Activiteit	Tijdspad
PR voor de nieuwsbrief inzetten	Januari 2025
1 op 1 gesprekken met grondeigenaren	Januari 2025
Gesprek met energiecoöperaties	Januari 2025
Overleg grootverbruikers/bedrijven	Januari 2025
Overleg natuurorganisaties	Januari 2025
Overleg Liander	Januari 2025
Overleg bevoegde gezagen	Februari 2025
Participatie bijeenkomsten en nieuwsbrieven	Februari – Maart 2025
Opstellen rapportage participatie proces	Maart – April 2025
Collegebesluit over rapportage uit subfase Definitie	April 2025

6 Vervolg op dit communicatieplan

Het uitvoeren van het communicatieplan begint met het uitnodigen van de stakeholders, zoals energiecoöperaties, grondeigenaren, dorpsbelangen en inwoners binnen de inner circle. Vervolgens plannen we zorgvuldig de gesprekken: met wie willen we spreken, op welke manier, en met welk doel? Dit gebeurt per stakeholder volgens de gesprekvormen uit tabel 2. We schrijven gespreksleidraden uit, die houvast bieden in de gesprekken en duidelijkheid geven over de doel van het gesprek en wat wil worden uitgevraagd. Tijdens de gesprekken luisteren we aandachtig naar de stakeholders en verzamelen we hun ideeën, zorgen en wensen. Alle input wordt nauwkeurig vastgelegd in gespreksnotities om later te analyseren. Hierbij kijken we naar de belangrijkste thema's: wat zijn de zorgen, welke ideeën ondersteunen het Klimaatlandschap, en welke verbeterpunten worden aangedragen? Door de informatie te categoriseren en overeenkomsten en verschillen tussen stakeholdergroepen te identificeren, bepalen we welke thema's de meeste aandacht vragen. Bijvoorbeeld: zijn er terugkerende zorgen of waardevolle suggesties die het project positief kunnen beïnvloeden? Stakeholders ontvangen een samenvatting van de gesprekken, de belangrijkste bevindingen en een uitleg over hoe hun input wordt verwerkt. Dit verhoogt de transparantie en maakt duidelijk wat er met hun feedback gebeurt.

Na het verzamelen en analyseren van de informatie wordt een rapportage opgesteld en teruggekoppeld aan de stuurgroep. Na akkoord van de stuurgroep wordt een advies voorbereid voor het college en de raad over de resultaten van het participatieproces. Zo wordt er niet alleen gezorgd voor een zorgvuldig participatietraject, maar ook voor een transparante en inclusieve besluitvorming,

waarin de stem van elke stakeholder wordt gehoord en meegenomen. Volgens de richtlijnen opgenomen in het participatiebeleid van gemeente Waadhoeke zal in het eindverslag het gevolgde participatieproces beschreven worden, verslaglegging staan van de gevoerde gesprekken uit het participatieproces, reactie van het projectteam gegeven worden op de inbreng van stakeholders en afspraken benoemd worden die gemaakt zijn.